

Sprawa C-572/21

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

16 września 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Högsta domstolen (Szwecja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 września 2021 r.

Strona skarżąca:

CC

Strona pozwana:

VO

C-572/21-1

PROTOKÓŁ

[...]

[...]

2021-09-14

[...]

STRONY

Strona skarżąca

CC

[...]

Strona pozwana,

VO

[...]

PRZEDMIOT

Pieczna nad dzieckiem itp.

ZASKARŻONE ORZECZENIE

Orzeczenie 2020-11-11 [...] Hovrätten över Skåne och Blekinge (sądu apelacyjnego z siedzibą w Malmö, Szwecja)

Högsta domstolen (sąd najwyższy, Szwecja), który wezwał strony do przedstawienia uwag w przedmiocie pytania sformułowanego tymczasowo, postanawia, co następuje:

POSTANOWIENIE

Högsta domstolen (sąd najwyższy) postanawia zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z **załącznikiem A** do niniejszego protokołu.

Postępowanie zostaje zawieszono do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

[...]

ZAŁĄCZNIK A

PROTOKÓŁ

[...]

WNIOSEK O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM

Kontekst

- 1 CC i VO mają wspólnego syna M., urodzonego w 2011 r. CC sprawowała wyłączną pieczę nad M od jego narodzin. M zamieszkiwał w Szwecji do października 2019 r., kiedy to rozpoczął pobyt w internacie w Rosji.
- 2 W dniu 13 grudnia 2019 r. VO wniósł pozew przeciwko CC. Wniósł on w szczególności o przyznanie mu wyłącznej pieczy nad M. Tytułem ewentualnym VO wniósł o powierzenie jemu oraz CC wspólnej pieczy nad M oraz o to, by jego syn miał miejsce zwykłego pobytu u niego. Wnioski te zostały również złożone w postępowaniu w przedmiocie środka tymczasowego.

- 3 CC sprzeciwiła się tym żądaniom. Wniosła ona z kolei, tytułem żądania głównego, o przyznanie jej dalszej wyłącznej pieczy nad M oraz, tytułem żądania ewentualnego, o wspólną pieczę nad ich synem sprawowaną przez nią i przez VO. Wnioski te zostały również złożone w postępowaniu w przedmiocie środka tymczasowego.
- 4 Ponadto CC wniosła do tingsrätt (sądu pierwszej instancji) o odrzucenie powództwa VO jako niedopuszczalnego w odniesieniu do prawa do pieczy i miejsca zamieszkania. Na poparcie swojego zarzutu niedopuszczalności podniosła, że M ma miejsce zwykłego pobytu w Rosji i że w konsekwencji sądy szwedzkie nie mają jurysdykcji do orzekania w kwestiach dotyczących władzy rodzicielskiej nad M. Według CC M przeniósł swoje miejsce zwykłego pobytu do Rosji w październiku 2019 r. W każdym razie, zdaniem CC, M uzyskał później swoje zwykłe miejsce pobytu w Rosji.
- 5 VO podważył zarzut niedopuszczalności podniesiony przez CC. Podniósł on, że M ma nadal miejsce zwykłego pobytu w Szwecji, a w każdym razie w chwili wniesienia pozwu miał miejsce zwykłego pobytu w Szwecji.

Badanie jurysdykcji przez tingsrätt (sąd pierwszej instancji) i Hovrätten (sąd apelacyjny)

- 6 Tingsrätt (sąd pierwszej instancji) wypowiedział się najpierw w kwestii, czy jurysdykcję należy oceniać w świetle rozporządzenia Bruksela II¹, czy konwencji haskiej z 1996 r.²
- 7 Tingsrätt (sąd pierwszej instancji) stwierdził, że na podstawie art. 61 rozporządzenia Bruksela II rozporządzenie to ma pierwszeństwo przed konwencją, jeżeli dziecko ma zwykły pobyt na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Zdaniem tego sądu w celu zastosowania tego przepisu należy oprzeć się na miejscu zwykłego pobytu dziecka w chwili wniesienia pozwu.
- 8 Wychodząc z tego założenia i uznając, że w chwili wniesienia pozwu M nie przeniósł miejsca zwykłego pobytu do Rosji, tingsrätt (sąd pierwszej instancji) uznał, iż kwestię jurysdykcji należy badać w świetle rozporządzenia Bruksela II i że w art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia przyznano jurysdykcję do rozpoznania tego sporu sądom szwedzkim. Zarzut niedopuszczalności podniesiony przez CC został zatem oddalony.

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1; sprostowania: Dz.U. 2009, L 70, s. 19; Dz.U. 2009, L 347, s. 32; Dz.U. 2016, L 99, s. 34) (zwane dalej „rozporządzeniem Bruksela II”).

² Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r.

- 9 Hovrätten (sąd apelacyjny) utrzymał w mocy orzeczenie tingsrätt (sądu pierwszej instancji), zgodnie z którym sądy szwedzkie mają jurysdykcję na podstawie art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela II.

Badanie przez tingsrätt (sąd pierwszej instancji) i Hovrätten (sąd apelacyjny) wniosków w przedmiocie środków tymczasowych

- 10 Tingsrätt (sąd pierwszej instancji) tymczasowo zarządził, że VO sprawuje wyłączną pieczę nad M. Hovrätten (sąd apelacyjny) uchylił to orzeczenie. W konsekwencji CC sprawuje wyłączną pieczę nad M. Sprawa jest zawisła przed tingsrätt.

Postępowanie przed Högsta domstolen (sądem najwyższym)

- 11 CC wniosła do Högsta domstolen o dopuszczenie odwołania do rozpoznania i o odrzucenie powództwa VO jako niedopuszczalnego w odniesieniu do prawa do pieczy i miejsca zamieszkania. Zdaniem CC jurysdykcję należy badać w świetle konwencji haskiej, w związku z czym sądy szwedzkie nie mają jurysdykcji do rozpoznania sporu. CC wskazuje, że wystąpiła do sądu rosyjskiego, który w dniu 20 listopada 2020 r. uznał swoją jurysdykcję w przedmiocie wszelkich kwestii dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w odniesieniu do M.
- 12 CC zwróciła się do Högsta domstolen (sądu najwyższego) o wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni art. 61 rozporządzenia Bruksela II.
- 13 VO podtrzymał swoje stanowisko w kwestii zwykłego miejsca pobytu i podniósł, że zasadnicze znaczenie ma to, aby toczące się postępowanie dotyczące prawa do pieczy zostało szybko zakończone.
- 14 Högsta domstolen (sąd najwyższy) nie wypowiedział się jeszcze w kwestii, czy należy dopuścić odwołanie do rozpoznania w niniejszym postępowaniu.

Ramy prawne

Rozporządzenie Bruksela II

- 15 Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela II w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, w którym w chwili wniesienia pozwu lub wniosku dziecko ma zwykły pobyt. Zgodnie z art. 16 uznaje się zwykle, że postępowanie przed sądem zostało wszczęte w chwili, w której pismo wszczynające postępowanie jest wniesione do sądu.
- 16 Do celów stosowania art. 8 ust. 1 stosuje się zasadę perpetuatio fori. Oznacza to, że w przypadku wniesienia sprawy do sądu właściwego sąd ten zachowuje swoją jurysdykcję, nawet jeśli dziecko przenosi swoje miejsce zwykłego pobytu do innego państwa członkowskiego w toku postępowania. [...]

- 17 Stosunek pomiędzy rozporządzeniem Bruksela II a konwencją haską reguluje art. 61 tego rozporządzenia. Artykuł ten przewiduje, że rozporządzenie ma pierwszeństwo przed konwencją, w szczególności w przypadku, gdy dane dziecko ma zwykły pobyt na terytorium państwa członkowskiego.

Konwencja haska

- 18 Zgodnie z art. 5 ust. 1 konwencji haskiej zarówno organy sądowe, jak i administracyjne umawiającego się państwa, w którym dziecko ma zwykły pobyt, są właściwe do podejmowania środków zmierzających do ochrony jego osoby lub majątku. Zgodnie z art. 5 ust. 2 konwencji co do zasady w razie zmiany zwykłego pobytu dziecka na inne umawiające się państwo, właściwe są organy państwa nowego zwykłego pobytu.
- 19 W odróżnieniu od rozporządzenia Bruksela II zasada perpetuatio fori nie ma zastosowania w ramach stosowania konwencji haskiej. Tak więc w przypadku zmiany miejsca zwykłego pobytu dziecka na nowe państwo będące stroną konwencji, pierwsze państwo będące stroną konwencji nie ma już jurysdykcji. [...]

Konieczność odesłania prejudycjalnego

- 20 Zarówno tingsrätt (sąd pierwszej instancji), jak i Hovrätten (sąd apelacyjny) uznały, że w chwili wniesienia pozwu do tingsrätt M miał miejsce zwykłego pobytu w Szwecji i że w konsekwencji sądy szwedzkie miały jurysdykcję do rozpoznania tej sprawy na podstawie art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela II. Od tej daty związek M z Rosją wzmocnił się, a rosyjski sąd uznał swoją jurysdykcję do rozpoznania wniesionego do niego pozwu.
- 21 W tym kontekście istotne może być ustalenie, czy zasada perpetuatio fori znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie. Okoliczność, że zasada ta ma zastosowanie w odniesieniu do innych państw członkowskich, oznacza, że dla jurysdykcji sądów szwedzkich bez znaczenia jest to, czy w toku postępowania dziecko zmienia miejsce zwykłego pobytu na inne państwo Unii Europejskiej (zob. pkt 16 [powyżej]). Powstaje pytanie, czy art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela II znajduje zastosowanie w ten sam sposób w przypadku zmiany miejsca zwykłego pobytu dziecka w toku postępowania na państwo trzecie będące stroną konwencji haskiej.
- 22 W sprawie poruszono również kwestie dotyczące wykładni art. 61 rozporządzenia Bruksela II. Jak już wskazano, z artykułu tego wynika, że rozporządzenie Bruksela II ma pierwszeństwo przed konwencją haską, jeżeli dziecko ma miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego. W artykule tym nie sprecyzowano jednak momentu, w którym należy dokonać oceny miejsca zwykłego pobytu dziecka (zob. powyższe rozważania dotyczące odnośnej kwestii do celów stosowania art. 8 ust. 1). W artykule tym nie wskazano również, czy jest on ograniczony do stosunków między państwami członkowskimi lub czy ma szerszy zakres zastosowania (zob. art. 60 [rozporządzenia Bruksela II]).

- 23 Kwestie te były rozpoznawane przed sądami krajowymi państw członkowskich. Francuski Cour de cassation orzekł w wyroku, że sąd francuski nie miał już jurysdykcji, jeżeli miejsce zwykłego pobytu dzieci, których dotyczyła tamta sprawa, zostało przeniesione z Francji do Szwajcarii w toku postępowania sądowego (zob. wyrok nr 557, z dnia 30 września 2020 r., 19-14.761, Cour de cassation, pierwsza izba cywilna, FR:CCASS:2020:C100557). Sądy niemieckie dokonały podobnej oceny (zob. na przykład Oberlandesgericht Frankfurt nad Menem, z dnia 5 listopada 2019 r., 8 UF 152/19, DE:OLGHE:2019:1105.8UF152.19.00; Saarländisches Oberlandesgericht z dnia 26 sierpnia 2015 r., 9 UF 59/15, DE:OLGSL:2015:0826:9UF59.15.0A; Kammergericht Berlin, z dnia 2 marca 2015 r., 3 UF 156/14; Oberlandesgericht Karlsruhe, z dnia 12 listopada 2013 r., 5 UF 140/11).
- 24 W doktrynie przedstawiono różne koncepcje dotyczące sposobu wykładni art. 8 ust. 1 i art. 61 w tym względzie. Niektórzy autorzy twierdzą, że zasada perpetuatio fori znajduje zastosowanie również w przypadku przeniesienia miejsca zwykłego pobytu do państwa trzeciego, które jest stroną konwencji haskiej (zob. na przykład Richard Blauwhoff i Lisette Frohn, w: „Vesna Lazić” (red.), *Regulation Brussels II bis Guide for Application*, 2018, s. 86 i nast., oraz Thalia Kruger i Liselot Samyn, „Brussels II bis: successes and suggested improvements”, *Journal of Private International Law*, 2016, s. 153). Inni autorzy uważają, że rozporządzenie Bruksela II nie ma pierwszeństwa przed konwencją haską, jeżeli dziecko przenosi swoje miejsce zwykłego pobytu do państwa trzeciego, które jest stroną konwencji (zob. na przykład T.M. Boer, „What we should not expect from a recast of the Brussels II bis regulation”, *Nederlands Internationaal Privaatrecht*, 2015, s. 15 i nast., oraz Ulrich Magnus i Peter Mankowski (red.) „European Commentaries on Private International Law”, tom IV, Brussels Iibis Regulation, 2017, art. 61, przyp. 2).
- 25 W tych okolicznościach nie można uznać za jasne lub ustalone, że sąd państwa członkowskiego zachowuje jurysdykcję w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli po wszczęciu postępowania przed sądem państwa członkowskiego, lecz przed wydaniem rozstrzygnięcia w sprawie, miejsce zwykłego pobytu dziecka zostaje przeniesione do państwa trzeciego, które jest stroną konwencji haskiej.

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 26 W swoim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Högsta domstolen (sąd najwyższy) wnosi do Trybunału o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy sąd państwa członkowskiego zachowuje swoją jurysdykcję na podstawie art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela II, jeżeli dziecko, którego dotyczy postępowanie, przenosi w toku postępowania miejsce zwykłego pobytu z państwa członkowskiego do państwa trzeciego, które jest stroną konwencji haskiej z 1996 r. (zob. art. 61 wspomnianego rozporządzenia)?”.

Wniosek o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym

- 27 Niniejsze postępowanie dotyczy kwestii związanych z prawem do pieczy nad chłopcem urodzonym w 2011 r. oraz z jego miejscem zamieszkania. Postępowanie to zostało wszczęte w grudniu 2019 r. Zasadnicze znaczenie ma to, aby kwestia jurysdykcji mogła zostać rozstrzygnięta w najkrótszym możliwym terminie. Högsta domstolen (sąd najwyższy) wnosi zatem o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym (art. 105 regulaminu postępowania).

DOKUMENT ROBOCZY